

توراه اور • پاراشاها ویגش • مامار 2

וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים...

«و یوسف (یوسف) همه نقره را گرد آورد»

عشقی به ה' که در هر جان یهودی نهفته است، همان نور نخستین (اور קדמאה, or kadma'ah) است که برای پارسایان ذخیره شده بود. این عشق که از دیرباز به واسطه یوسف، «باغبان» فرمانروایی (ملכות, Malchus)، کاشته شده است، لازم نیست با تأمل پدید آورده شود؛ تنها باید از نهان بیرون آید، و ریشه اش از هر عشقی که ذهن پدید می آورد، برتر است.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/2

مقصود اصلی

عشقی به ה' که در هر جانی یهودی نهفته است، همان نور نخستین (אור קדמאה, or kadma'ah) است که برای پارسایان ذخیره شده بود. این عشق که از دیرباز به واسطه یوسف، «باغبان» فرمانروایی (מלכות, Malchus)، کاشته شده است، لازم نیست با تأمل پدید آورده شود؛ تنها باید از نهان بیرون آید، و ریشه اش از هر عشقی که ذهن پدید می آورد، برتر است.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره های کوچک در متن عبری، یادداشت های پایان متن هستند.

خلاصه مامار

مامار آیه ای را که در آن یوسف نقره مصر را گرد می آورد و به خانه فرعون می برد، در کنار تعلیم حکیمان درباره سه گنجینه ای قرار می دهد که یوسف پنهان کرد؛ یکی از آن ها هنوز برای پارسایان ذخیره شده است. آن گنجینه همان نور نخستین است که «برای پارسایان کاشته شده است». آلتربی (אדמו"ר הזקן) برای توضیح این مطلب، دو گونه عشق به ה' را از یکدیگر متمایز می کند. یکی از تأمل در عظمت ה' زاده می شود و آفریده تازه ذهن است: عشق برآمده از تأمل (אהבת עולם, ahavas olam). گونه دیگر، عشق نهفته ای است که سرشت نفیس الهی است و تأمل تنها آن را آشکار می کند؛ همان گونه که «شراب که به درون رود، راز بیرون می آید». این عشق، هنگامی که آشکار می شود، عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) است که ریشه اش بسیار برتر است. تصویر زوهر (זוהר) از نوری که در باغ به دست پارسا (צדיק, tzaddik) - که باغ را می پرورد - کاشته می شود، این تمثیل را فراهم می آورد: کشت هایی که از نو کاشته می شوند، و رویش های پسینی که از بذری پیشین، بی آنکه دوباره کاشته شوند، می رویند. باغ، فرمانروایی است و سرچشمه جان های اسرائیل؛ و باغبان آن یوسف است که بنیاد (יסוד, Yesod) است. سرانجام، نقره همان مهرها (חסדים, chasadim) است: سه بخش یکسومی مهر (חסד, Chesed) سه گنجینه اند؛ دو بخش آشکارند و یکسوم بالایی تا زمان آینده پوشیده می ماند. همه آن ها به فرمانروایی، یعنی «خانه فرعون»، آورده می شوند.

طرح کلی

- 1 گنجینه های نهان یوسف**
آیه گردآوری نقره، سه گنجینه ای که یوسف پنهان کرد، و نور نخستینی که برای پارسایان ذخیره شده است.
11
- 2 دو گونه عشق**
عشقی که از تأمل زاده می شود، زایش تازه ذهن است؛ اما عشق نهان، که سرشت نفیس الهی است، با تأمل تنها از نهان بیرون می آید.
21-3
- 3 عشق نهان همان نور نخستین است**
«شراب که به درون رود، راز بیرون می آید»: عشق نهان، وقتی آشکار می شود، عشق عظیم است و از عشق برآمده از تأمل برتر؛ این همان نوری است که در یوسف، بنیاد، ذخیره شد و او آن را در هر یهودی کاشت.
41
- 4 نوری که در باغ کاشته می شود**
نور زوهر که به دست پارسای باغبان کاشته می شود؛ باغ، فرمانروایی است و پروردن آن کار پالایش است. بر زمین، هم کشت تازه هست و هم رویش پسینی که زمین را پایدار می دارد.
51-6

در باغ اعلی، عشقی که از تأمل زاده می‌شود کشتی تازه است، و عشقِ نهان رویشی پسینی با ریشه‌ای برتر؛ هر دو از یوسف، باغبان، سرچشمه می‌گیرند.

نقره همان مهرهاست: سه بخش یک‌سومی مهر سه گنجینه‌اند؛ دو بخش آشکار و یک‌سوم بالایی برای زمان آینده پوشیده است، و همه به فرمانروایی، «خانه فرعون»، آورده می‌شوند.

مفاهیم کلیدی

عشقِ نهان (אהבה מסותרת, ahavah mesuteres) آهבה مסותרת

عشقی به ה' که در نفیس الهی سرشته شده و نفس، بنا بر سرشت خود، می‌خواهد در سرچشمه خویش جذب شود. تأمل آن را پدید نمی‌آورد، بلکه از نهان بیرون می‌آورد؛ و هنگامی که آشکار شود، عشقِ عظیم است.

عشقِ برآمده از تأمل (אהבת עולם) آهבת عולם

عشقی که از تأمل در عظمت ה' برانگیخته می‌شود: «زایشی تازه» از ذهن، که از عشقِ نهان فروتر است و به بذری می‌ماند که از نو کاشته شده باشد.

عشقِ عظیم (אהבה רבה) آهבה رבה

عشقی فراتر از عقل که از «مهر فراوان» کشیده می‌شود؛ همان عشقِ نهان در هنگامی که آشکار می‌شود، و در اینجا با نورِ نخستین یکی دانسته شده است.

نورِ نخستین (אור קדמאה) اور کدمאה

نخستین نوری که از یک سر جهان تا سر دیگر تابید و برای پارسایان ذخیره شد: «نور برای پارسایان کاشته شده است».

رویش پسینی (ספֿיחין, sefichin) ספֿיחין

گیاهانی که از بذری پیشین، بی‌آنکه کاشته شوند، می‌رویند و «زمین را پایدار می‌دارند»؛ تمثیلی برای عشقِ نهان که تازه نیست، اما ریشه‌ای برتر دارد.

مهرهای پوشیده و آشکار (חסדים מכוסים ומגולים) חסדים מכוסים ומגולים

مهر به سه بخش یک‌سومی تقسیم می‌شود: یک‌سوم بالایی پوشیده می‌ماند و دو بخش پایینی آشکارند. ما امار آن‌ها را سه گنجینه یوسف می‌خواند و همچنین آن‌ها را به عشقِ عظیم و عشقِ برآمده از تأمل مرتبط می‌سازد.

یوسف، باغبانِ باغ יוסף הצדיק, גננא דגנתא

یوسف پارسا، بنیاد است؛ بنیاد را به «یود» (יוד, yud) و «سُد» (סוד, sod)، یعنی «راز»، می‌خوانند. به واسطه او نور در فرمانروایی، باغ و سرچشمه جان‌های اسرائیل، کاشته می‌شود و عشقِ نهان به هر یهودی می‌رسد.

بخش 1 • 11

گنجینه‌های نهان یوسف

1 וילקט יוסף¹ את כל הכסף² הנמצא בארץ מצרים ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה. הנה ארז"ל [אמר רבותינו זכרונם לברכה] שלש מטמוניות השמין יוסף.³ אחת נתגלה לקרח ואחת נגלה לאנטונינוס. ואחת גנוזה לצדיקים לע"ל [לעתיד לבוא].

«و یوسف (یوسف) تمام نقره‌ای را که در سرزمین مصر یافت می‌شد گرد آورد و یوسف نقره را به خانه فرعون آورد.» اکنون، چنان‌که حکیمان ما، رحمت یادشان باد، گفته‌اند: «یوسف سه گنجینه را پنهان کرد. یکی بر قورح (קרח) آشکار شد، یکی بر آنتونیوس (אנטונינוס) آشکار شد و یکی برای پارسایان در زمان آینده پنهان نگاه داشته شده است.»

این گفتار حسیدی (מאמר, maamar) با آیه‌ای از سال‌های قحطی در مصر آغاز می‌شود: یوسف تمام پولی را که در برابر غله پرداخت شده بود گرد آورد و آن را به خزانه فرعون برد. در کنار این آیه، گفتار تلمودی حکیمان قرار می‌گیرد که یوسف سه گنجینه را پنهان کرد؛ دو گنجینه آشکار شد، یکی نزد قورح و دیگری نزد آنتونیوس، و سومی برای پارسایان در زمان آینده انتظار می‌کشد.

ולהבין זה הנה כתיב אור זרוע לצדיק⁴ וידוע דהיינו בחי' אור קדמאה דהוה נהיר⁵ מסיפי עלמא⁶ עד סיפי עלמא⁷ דגניז קוב"ה [קודשא בריך הוא] לצדיקייא.

برای فهمیدن این مطلب، [در آیه] آمده است: «نور برای پارسا کاشته شده است»، و معلوم است که منظور، مرتبه (בחינה, bechinah) نور نخستین (אור קדמאה, or kadma'ah) است؛ نوری که از یک سر جهان تا سر دیگرش می‌درخشد و ה' آن را برای پارسایان پنهان ساخت.

برای توضیح گنجینه پنهان، گفتار به آیه «نور برای پارسا کاشته شده است» روی می‌آورد. این نور با نور نخستین یکی دانسته می‌شود؛ همان نور نخستینی که از یک سر جهان تا سر دیگرش می‌درخشد، تا آن‌گاه که ה' آن را برای پارسایان پنهان ساخت.

دو گونه عشق

2 וענין הגניזה הזאת יובן דהנה בעבודת ה' ימצא ב' בחי' ומדרגות באהבת ⁸ ה'. הא' הוא בחי' האהבה הנולדת ונמשכת מן ההתבוננות בגדולת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה כשיעמיק בשכלו ברוממות גדולתו ית' יולד מזה התפעלות בתשוקה והתלהבות אליו ית' כי לפי שכלו יהולל איש ⁹ שהמדות נמשכים אחר השכל וההתבוננות.

معنای این نهان داشتن چنین روشن می‌شود [که]: در خدمتِ ה' دو جنبه و مرتبه در عشق به ה' یافت می‌شود. نخست، جنبه‌ای از عشق است که از تأمل در عظمتِ نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد، زاده می‌شود و از آن سرچشمه می‌گیرد: هنگامی که انسان با عقل خویش در رفعتِ عظمتِ او، که متبارک است، ژرف‌نگری کند، از این، برانگیختگی اشتیاق و شور نسبت به او پدید می‌آید؛ زیرا «آدمی به تناسبِ عقلش ستوده می‌شود»، چراکه صفاتِ عاطفی (מדות, middos) از عقل و تأمل پیروی می‌کنند.

برای توضیح مقصود از اینکه نور «در نهان نگاه داشته شد»، گفتار (מאמר) دو گونه عشق به ה' را از یکدیگر متمایز می‌کند. نخستین گونه از تأمل زاده می‌شود: هنگامی که انسان دربارهٔ عظمتِ نورِ بی‌پایان ژرف می‌اندیشد، اشتیاق و شوری برای ה' در او برمی‌انگیزد؛ زیرا چنان‌که آیه می‌گوید: «آدمی به تناسبِ عقلش ستوده می‌شود»؛ احساسات از ذهن پیروی می‌کنند.

אהבה זו היא בחי' הולדה חדשה שנמצאת מחדש ע"י השכל וההתבוננות.

این عشق از سنخِ ولادتی تازه است که به واسطهٔ عقل و تأمل، از نو پدید می‌آید.

از آنجا که این عشق محصولِ تأمل است، «ولادتی تازه» به شمار می‌آید؛ چیزی که پیش از آن در شخص وجود نداشت.

3 ויש בחי' ב' באהבה והוא הנק' אהבה מסותרת שהיא האהבה שיש בטבע תולדת הנפש האלקית שהיא

חפצה בטבעה להתכלל בא"ס ב"ה שהוא מקורה ושרשה

و مرتبهٔ دومی نیز در عشق هست که «عشق پنهان» (אהבה מסותרת, ahavah mesuteres) نامیده می‌شود: عشقی که در سرشتِ فطريِ نفیسِ الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) وجود دارد؛ نفسی که به اقتضای طبیعتش می‌خواهد در بی‌نهایتِ مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، مستغرق شود؛ او سرچشمه و ریشهٔ نفس است.

عشق دوم، «عشق پنهان»، بخشی از سرشتِ فطريِ نفیسِ الهی است. چون אין סוף سرچشمه و ریشهٔ نفس است، نفس به‌طور طبیعی می‌خواهد دوباره در او مستغرق شود.

אלא שהיא אצלו בחי' העלם והסתר גדול ויציאתה אל הגלוי הוא ע"י התבוננות כמ"ש בתניא¹⁰

جز آنکه در انسان، این عشق در مرتبه‌ای از پوشیدگی و نهفتگی بسیار ژرف قرار دارد؛ و آشکارشدنش از راه تأمل است، چنان‌که در تنیا (تניא) آمده است.

در انسان، این عشق در نهفتگی ژرفی قرار دارد و تأمل است که آن را آشکار می‌سازد، چنان‌که تنیا توضیح می‌دهد.

ונמצא כשיוצאת אל הגלוי ע"י ההתבוננות אין זו הולדה חדשה מן השכל ממש שממנו נולדה האהבה שהרי אהבה זו כבר היתה מתחלה בנפש¹¹ רק שהיתה בהעלם וע"י ההתבוננות יצתה מן ההעלם אל הגלוי.

پس برمی‌آید که هنگامی که این عشق به واسطه تأمل آشکار می‌شود، این به‌راستی زایش تازه‌ای از عقل نیست، چنان‌که گویی عشق از عقل زاده شده باشد؛ زیرا این عشق از همان آغاز در نفس او وجود داشته است، فقط نهفته بوده؛ و به واسطه تأمل از نهفتگی به آشکاری درآمده است.

پس وقتی عشق از راه تأمل آشکار می‌شود، عقل آن را به وجود نیاورده است: عشق از آغاز در نفس حضور داشته، اما نهفته بوده است. تأمل آن را خلق نمی‌کند؛ فقط از نهفتگی به آشکاری می‌آورد.

بخش 3 • 41

عشقِ نهان همان نورِ نخستین است

4 **וזהו ענין מארז"ל** [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] **נכנס יין יצא סוד.**¹² **פי' סוד הוא בחי' אהבה מוסתרת הנ"ל**

ויציאת' [ויציאתה] אל הגלוי הוא ע"י ההתבוננות הנק' בשם יין יינה של תורה כו'.

و این است معنای گفتار حکیمان ما، که یادشان به برکت باد: «شراب وارد می‌شود و راز بیرون می‌رود.» توضیح آن‌که «راز» (sod, סוד) مرتبه عشقِ پنهانِ یادشده در بالا است، و آشکارشدن آن از راه تأمل است؛ تأملی که «شراب» نامیده می‌شود، یعنی شرابِ تورات و مانند آن.

گفتار حکیمان، «شراب وارد می‌شود و راز بیرون می‌رود»، به صورت تصویری از عشقِ پنهان خوانده می‌شود. «راز» همان عشقِ پنهان است، و «شرابی» که آن را آشکار می‌کند تأمل است؛ تأملی که «شرابِ تورات» نامیده می‌شود.

ובאמת מעלת ומדרגת אהבה זו המסותרת¹³ היא גדולה ורבה מבחי' האהבה הנולד' מהתבוננות הנ"ל.

אף שזו היא הולדה חדשה וזו אינה התחדשות גמורה אעפ"כ [אף על פי כן] שרשה נעלה יותר כו'

و در حقیقت، فضیلت و مرتبه این عشق پنهان بسی برتر از مرتبه عشقی است که از تأمل یادشده پدید می‌آید. هرچند آن عشق زایشی تازه است و این عشق نوآوری کاملی نیست، بااین‌همه ریشه آن برتر است و مانند آن.

اکنون این دو عشق با یکدیگر سنجیده می‌شوند. عشقی که از تأمل پدید می‌آید، حقیقتاً تازه است؛ اما عشق پنهان فقط از نهان بودن بیرون می‌آید. بااین‌حال، عشق پنهان برتر است، زیرا ریشه‌اش بالاتر است.

ואהבה הנולדה מהתבוננות היא למטה ממנה במדרגה רק שלא נשפלה כ"כ [כל כך] כמו אהבה הנ"ל
המסותרת כו'

و عشقی که از تأمل زاده می‌شود، از نظر مرتبه پایین‌تر از آن است؛ بااین‌همه، به اندازه عشق پنهان یادشده در بالا فرود نیامده است و مانند آن.

عشق برخاسته از تأمل از نظر مرتبه پایین‌تر است. تنها برتری‌اش این است که به اندازه عشق پنهان فرود نیامده؛ عشقی که با وجود ریشه بلندش، به نهانی ژرفی فرو رفته است.

(وكم"ש בתניא¹⁴ שבחי' אהבה מסותרת כשיוצאה אל הגלוי נק' אה"ר [אהבה רבה] שלמעלה מאהבת
עולם שמבחי' ההתבוננות כו' וע' מ"ש לקמן ע"פ חכלילי מענין אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם]).

(چنان‌که در تنیا (תניא, Tanya) نوشته شده است: عشق پنهان هنگامی که آشکار می‌شود، «عشق عظیم» (אהבה رבה, ahavah rabbah) نامیده می‌شود؛ عشقی که از «عشق جاودان» (אהבת עולם, ahavas olam) برتر است، و آن از مرتبه تأمل است و مانند آن. و بنگرید به آنچه در ادامه، درباره [آیه] «חכלילי (Chachlili) [سرخ‌فام]» درباره عشق عظیم و عشق جاودان نوشته شده است.)

این عبارت داخل پرانتز به تنیا اشاره دارد: هنگامی که عشق پنهان آشکار می‌شود، «عشق عظیم» نام می‌گیرد؛ عشقی که از «عشق جاودان»، یعنی عشقی که از تأمل پدید می‌آید، برتر است. همچنین به مامار تורה اور درباره برکت یعقوب به یهودا، «Chachlili einayim miyayin» (پیدایش ۴۹:۱۲)، ارجاع می‌دهد؛ آیه‌ای که آن نیز از شراب سخن می‌گوید و در آنجا این دو عشق بررسی می‌شوند.

והנה בחי' ומדרגת יוסף הצדיק עליון הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] המסותרת שיש בכל נפש מישראל ששרשה גבוה מאד נעלה שזהו בחי' יוסף שהוא בחי' יסוד דהיינו בחי' י' סוד כו'.

אکنون مرتبه و جایگاه یوسف (یوسف)، درستکار برین (צדיק עליון, tzaddik elyon)، همان مرتبه عشق عظیم پنهانی است که در هر نفیس یهودی وجود دارد و ریشه‌اش بسیار بلند و بالاست. زیرا این مرتبه، مرتبه یوسف است که مرتبه بنیاد (یسוד, Yesod) است؛ یعنی مرتبه حرف یود (י, yud) و «سود» (راز)، و مانند آن.

اکنون عشق پنهان با یوسف، «درستکار برین»، پیوند داده می‌شود. یوسف با بنیاد متناظر است؛ مرتبه‌ای از مراتب تجلی (سפירה, Sefirah) که در قبلا «درستکار» نامیده می‌شود. مرتبه او همان عشق عظیم پنهانی است که در هر نفیس یهودی وجود دارد. واژه یسود به «یود» و «سود» (راز) تجزیه می‌شود؛ همان «سود» که به عشق پنهان اشاره داشت.

וזהו פי' אור זרוע לצדיק¹⁵ שהוא בחי' אור קדמאה שגנוזו לצדיקים¹⁶. ואור קדמאה הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] הנ"ל שהיא למעלה מעלה מבחי' אה"ע [אהבת עולם] הנק' ג"כ אור

و این است توضیح «نور برای درستکاران کاشته شده است»: این نور، مرتبه نور نخستینی است که ה' آن را برای درستکاران ذخیره کرد. و نور نخستینی، مرتبه عشق عظیم یادشده در بالا است که بسیار، بسیار برتر از مرتبه عشق جاودان است؛ عشقی که نیز «نور» نامیده می‌شود.

این عبارت توضیح می‌دهد که «نور برای درستکاران کاشته شده است»: نور کاشته‌شده همان نور نخستینی است که برای درستکاران ذخیره شد، و آن نور همان عشق عظیم پنهان است. عشق جاودان نیز «نور» نامیده می‌شود، اما از نور نخستینی بسیار فروتر است.

(כי אור הוא בחי' חסד ויש חסד עולם והוא בחי' האהבה הנמשכת מן השכל אבל אור קדמאה הוא בחי' אה"ר [אהבה רבה] שלמעלה מהשכל ונלקחה מבחי' רב חסד וחסדי מאתך לא ימוש¹⁷ כו')

(زیرا نور مرتبه مهر (חסد, Chesed) است، و «مهر جاودان» (חסد عולם, chesed olam) وجود دارد که مرتبه عشقی است که از عقل کشیده می‌شود؛ اما نور نخستینی مرتبه عشق عظیم است که فراتر از عقل است و از مرتبه «مهر فراوان» و «مهرم از تو زایل نخواهد شد» گرفته شده است و مانند آن.)

این توضیح میان‌پرانتزی روشن می‌کند که چرا عشق «نور» نامیده می‌شود: نور متناظر با مهر است. هر عشق با مهری هم‌نام خود تناسب دارد: عشق جاودان، یعنی عشقی که از عقل کشیده می‌شود، همان مهر جاودان است؛ حال آن‌که عشق عظیم، یعنی نور نخستینی فراتر از عقل، از «مهر فراوان» (רב حסד, rav chesed) و از مهری گرفته می‌شود که به‌گفته اشعیا «از تو زایل نخواهد شد».

אלא שגנזו לצדיקים בבחי' יוסף צ"ע [צדיק עליון] וממנו נזרע בכל א' מישראל בחי' אהבה הנ"ל אלא שהיא מסותרת בבחי' גניזה וסוד והעלם ונכנס יין יצא סוד כנ"ל:

אמא ה' אן רא בראי דרסטקארן, דר מרתבֿ יוסף, همان **צדיק עליון**, ذخیره کرد؛ و از او, مرتبۀ عشق یادشده در بالا در هر یک از اسرائیل کاشته می‌شود. بااین‌همه, آن عشق پنهان است: در وضعیتی از ذخیره‌شدن, راز و نهانی؛ و «شراب وارد می‌شود و راز بیرون می‌رود», چنان‌که در بالا گفته شد.

ה' این نور را برای درستکاران, در مرتبۀ یوسف, درستکار برین, ذخیره کرد؛ و از یوسف, عشق پنهان در هر یهودی کاشته می‌شود. از آنجا که این عشق کاشته و ذخیره شده است, همچنان «رازی» می‌ماند که تنها هنگامی بیرون می‌آید که «شراب» تأمل وارد شود.

بخش 4-51-6

نوری که در باغ کاشته می‌شود

5 ועפ"ז [ועל פי זה] יובן ג"כ מ"ש בזהר תרומה (דקס"ו ע"ב ודקס"ז ע"א) האי אור זרע ליי קוב"ה [קודשא בריך

הוא] בגינתא דעדנוי ע"י דהאי צדיק דאיהו גננא דגינתא ונטל להאי אור זרע ליה זריעה דקשוט כו'

و بر پایهٔ این, همچنین فهمیده می‌شود آنچه در زوهر (זהר), در بخش ترومه (תרומה) (برگ 166b و برگ 167a) نوشته شده است: «این نور را ה' در باغِ عدنِ خود, به‌واسطهٔ این مردِ صالح (**צדיק**, tzaddik) که باغبانِ باغ است, کاشت؛ و او این نور را گرفت و آن را به‌صورتِ کاشتی از حقیقت کاشت», و الی آخر.

زوهر که اکنون نقل شد, همان نور را توصیف می‌کند: ה' آن را به‌واسطهٔ «این مردِ صالح», یعنی باغبان, در باغِ عدنِ خود کاشت؛ او نور را گرفت و آن را به‌صورتِ «کاشتی از حقیقت» کاشت. چنان‌که این گفتار (**מאמר**) خواهد گفت, باغبان یوسف (יוסף), مرد صالح است.

ובגלותא גנתא לא עאל ביה גננא.¹⁸ והוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומינין ומגרמיה אזדרע כקדמיתא.

«و در تبعید, باغبان به باغ وارد نمی‌شود. و آن نور که کاشته شده است, پیوسته میوه‌ها و انواع پدید می‌آورد و خود از خویش, همچون بارِ نخست, دوباره کاشته می‌شود.»

در تبعید, باغبان به باغ وارد نمی‌شود؛ بااین‌حال, نوری که کاشته شده است همچنان میوه می‌دهد و «همچون بارِ نخست» خود را دوباره می‌کارد. این گفتار (**מאמר**) این نورِ خودکاشت را تصویرِ عشقِ پنهان قرار می‌دهد.

ופי' גנתא הוא בחי' המשכת הקו"ח [הקו וחוט] ממל' דא"ס שהוא ראשית הקו עד סיומו נק' הכל בחי' גנתא שהוא בחי' מל'.¹⁹

و معنای «باغ» این است: مرتبة امتداد خط نور (קו، kav) و رشته از فرمانروایی (ملכות، Malchus) بی نهایت مطلق (این سوف، Ein Sof)، که آغاز خط است، تا پایان آن؛ همه این امتداد «باغ» نامیده می شود، که همان مرتبة فرمانروایی است.

«باغ» همان فرمانروایی است. خط نور، یعنی خط باریک نور الهی، و «رشته» ای که همراه آن امتداد می یابد، از فرمانروایی بی نهایت مطلق آغاز می شوند؛ این فرمانروایی صفت پادشاهی درون نور بی پایان (اور این سوف، Or Ein Sof) است. تمامی خط، از آن آغاز تا پایانش، «باغ» نامیده می شود.

(ע' [עיין] במק"מ [بمקדش מלך] בזהר פ' בא ד' ל"ה ע"א בשם הרח"ו [הרבי חיים ויטאל]²⁰ בפ' בחד צדיק כו'.
דזרע בגנתא²¹ כו' ע"ש)

(نگاه کنید به میقداش ملیخ (مقدش ملך) بر زوهر، بخش بو (با)، برگ 35a، به نقل از ری حاییم ویتال (رבי حיים ویتال)، در شرح «با یک مرد صالح» و مانند آن، «که در باغ کاشت» و مانند آن. آنجا را ببینید).

این پراتز به میقداش ملیخ، شرحی بر زوهر، درباره عبارتت در بخش بو در مورد «یک مرد صالح که در باغ کاشت» اشاره دارد. چنان که تسماح تسدک (ضمح צדק) در عبارتت که یادداشتی از Kehot نقل کرده گزارش می کند، میقداش ملیخ به نقل از ری حاییم ویتال توضیح می دهد که این مرد صالح، بنیاد (יסוד، Yesod) آدم کدمون است؛ یعنی «انسان نخستین» در برترین مرتبة نظام الهی، که در فرمانروایی نهفته در درون خود می کارد.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מה הגן²² צריך לעדור ולהשקות ולזמור שהוא בחי' עבודת
הבירורים שזה נעשה ע"י יוסף הצדיק.

و چنان که حکیمان ما، که یادشان مبارک باد، گفته اند: «همان گونه که باغ نیاز دارد بیل زده شود، آبیاری شود و هرس گردد»؛ این مرتبة خدمت پالایش (بیروریم، birurim) است و این کار به واسطه یوسف، مرد صالح، انجام می شود.

حکیمان، جماعت اسرائیل (כנסת ישראל، Knesses Yisrael) را به باغی تشبیه می کنند که باید بیل زده شود، آبیاری شود و هرس گردد. این رسیدگی، کار پالایش (birurim) است: جدا کردن و بالا بردن نیکی؛ و این کار به واسطه یوسف، مرد صالح، انجام می شود.

והנה כמו בארץ הגשמית יש ב' מיני צמיחה הא' התבואות הנזרעים מדי שנה ועולים וצומחים.²³

اینک، همان گونه که در زمین مادی دو نوع رویش وجود دارد: نخست، محصولاتی که هر سال کاشته می شوند و سر برمی آورند و می رویند؛

برای روشن ساختن دو عشق، این گفتار (مأمر) به کشاورزی روی می آورد. در زمین مادی دو نوع رویش وجود دارد: نخست، محصولی است که هر سال کاشته می شود و سپس جوانه می زند و می روید.

6 והב' הם הנק' ספִיחין²⁴ דהיינו מה שצומח מאיליה שלא נזרע עכשיו כלל אלא מן הזריעה שנפל בה מכבר כו'. והם הנק' ספִיחא דארעא דמקיימי ארעא שעיקר קיום הארץ הוא ע"י הספִיחין.

ו نوع دوم, פسرרוیشה (ספִיחין, sefichin) نام دارند؛ یعنی آنچه خودبه‌خود می‌روید و اکنون اصلاً کاشته نشده، بلکه [از] بذرافشانی‌ای است که پیش‌تر در آن افتاده بود و غیره. این‌ها همان چیزی‌اند که «پسررویش زمین که زمین را برپا می‌دارد» نامیده می‌شود؛ زیرا قوام اصلی زمین به‌واسطه پسررویش‌هاست.

نوع دوم رویش، ספִיחין، یعنی پسررویش‌هاست: گیاهانی که خودبه‌خود، بدون کاشت تازه، از بذری می‌رویند که پیش‌تر در زمین افتاده است. گفته آرامی «پسررویش زمین، زمین را برپا می‌دارد» این رویش بی‌کاشت را مایه قوام زمین معرفی می‌کند.

بخش 5 • 71

کشت و رویش پسینی در عوالم بالا

7 וכך נמצא למעלה בארץ העליונה הנקרא גתא ב' בחי' ומדרגות אלו דהיינו בחי' המשכות הנמשכות בה בבחי' זריעה כמ"ש אור זרוע²⁵ כו'

و به همین ترتیب، در بالا، در زمین برینی که «باغ» نامیده می‌شود، این دو جنبه و مرتبه یافت می‌شوند؛ یعنی مرتبه جریان‌هایی که به شیوه کاشتن در آن فرود می‌آیند، چنان‌که نوشته شده است: «نور کاشته شده است»، و غیره.

همان دو گونه رویش در بالا، در «زمین برین»، یعنی «باغ» که همان فرمانروایی (מלכות, Malchus) است، وجود دارند. نخست، جریان الهی‌ای است که به شیوه کاشتن در آن فرود می‌آید؛ چنان‌که در آیه آمده است: «نور کاشته شده است».

ויש בחי' שגדילים בה מבחי' ספִיחין דהיינו ממה שנזרע כבר כו'

و مرتبه‌ای نیز هست از آنچه در آن همچون رویش خودروی پس از کشت می‌روید؛ یعنی از آنچه پیش‌تر کاشته شده بود، و غیره.

گونه دوم، مانند رویش خودروی پس از کشت است که از چیزی برمی‌خیزد که مدت‌ها پیش کاشته شده بود.

והספִיחים אף שאין זה ענין התהוות והמשכה חדשה ממש רק שהוא בחי' גידול ממה שהיה בעולם בהארץ עכ"ז [עם כל זה] יש בו מעלה יתירה ששרשו גבוה ביותר

و هرچند رویش‌های پس از کشت حقیقتاً از سنخ پدیدآمدن و جریان‌یافتنی تازه نیستند، بلکه تنها رویشی از چیزی‌اند که در زمین پنهان بوده است، بااین‌همه، برتری افزون‌تری دارند، زیرا ریشه‌شان بسیار بلندمرتبه است.

مامار می‌پذیرد که رویش پس از کشت حقیقتاً پدیدآمدن یا جریان‌یافتنی تازه نیست، بلکه تنها روییدن چیزی است که در زمین پنهان مانده بود. بااین‌حال، این رویش امتیازی ویژه دارد: ریشه‌اش بسیار بلندمرتبه است.

והוא כנ"ל בענין האהבה המסותרת²⁶ כשיוצאת אל הגלוי הגם שאינו התהוות חדשה כמו האהבה הנולדה מההתבוננות עכ"ז [עם כל זה] שרשה גבוה יותר כו' ובחי' גלוי אהבה המסותרת זהו ענין הספיחים שהארץ מוציאה צמחה מעצמה.

ו این همان گونه است که [پیشتر توضیح داده شد] دربارهٔ عشقِ نهفته، هنگامی که آشکار می‌شود: هرچند پدیدآمدنی تازه نیست، آن گونه که عشقِ زادهٔ تأمل پدید می‌آید، باین همه ریشه‌اش بلندتر است، و غیره. و آشکارشدنِ عشقِ نهفته همان رویش‌های پس از کشت است؛ رویش‌هایی که زمین خودبه‌خود بیرون می‌آورد.

همین دربارهٔ عشقِ نهفته نیز گفته شد: هرچند همچون عشقِ زادهٔ تأمل تازه پدید نمی‌آید، ریشه‌اش بلندتر است. آشکارشدنِ آن همان رویش پس از کشت است که زمین خودبه‌خود بیرون می‌آورد.

ומגרמיה אזדרע דהיינו מאותה האהבה שנזרע בה כבר שהיתה מסותרת כו' וזהו בחי' אור זרוע כו'

و «از خودِ آن کاشته می‌شود»؛ یعنی از همان عشقی که پیش‌تر در آن کاشته شده بود و نهفته مانده بود، و غیره. و این همان مرتبةٔ «نور کاشته شده است» است، و غیره.

عبارةٔ זוהר (זהר) – «از خودِ آن کاشته می‌شود» – به عشقی اشاره دارد که مدت‌ها پیش در نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) کاشته شده و نهفته مانده بود. این همان «نوری است که برای پارسایان کاشته شده است».

(שנזרע כבר בנפש האלקית אבל האהבה הנולדת ונמשכת מההתבוננות הנק' אהבת עולם הוא כמשל הזריעה שזורעים עכשיו מחדש)

(که پیش‌تر در نفیس الهی کاشته شده بود؛ اما عشقی که از تأمل زاده و از آن جاری می‌شود و عشقِ عالم (אהבת עולם, ahavas olam) نام دارد، در این تمثیل مانند بذری است که اکنون، از نو، کاشته می‌شود.)

این توضیح درون‌پرانتزی تمثیل را کامل می‌کند: عشقِ نهفته مدت‌ها پیش در نفیس الهی کاشته شده بود، درحالی‌که عشقِ عالم، یعنی عشقی که از تأمل زاده می‌شود، مانند بذری است که از نو کاشته می‌شود.

וכל זריעות אהבות אלו הכל הוא מבחי' יוסף הצדיק שנק' גננא דגנתא שממנו נמשך האור בבחי' מל'

הנק' גנתא (שהוא מקור נש"י [נשמות ישראל]):

و همهٔ کاشتن‌های این عشق‌ها، همگی، از مرتبةٔ یوسف (יוסף) پارسا (צדיק, tzaddik) سرچشمه می‌گیرند؛ او که «باغبانِ باغ» نامیده می‌شود و نور از او به مرتبةٔ فرمانروایی فرود می‌آید؛ مرتبه‌ای که «باغ» نامیده می‌شود (و سرچشمهٔ جان‌های اسرائیل است).

همهٔ این کاشتن‌ها از یوسفِ پارسا، «باغبانِ باغ»، سرچشمه می‌گیرند؛ اوست که نور را به فرمانروایی، یعنی «باغ»، فرود می‌آورد. فرمانروایی سرچشمهٔ جان‌های اسرائیل است؛ از این رو، آنچه در آن کاشته می‌شود به هر جان یهودی می‌رسد.

نقره و سه گنجینه

8 וזהו ענין וילקט יוסף את כל הכסף כו' שהוא בחי' חסדים שכולם נמשכים²⁷ בבחינת יוסף הצדיק

و این معنای «یوسف (یوسف) همه نقره را گرد آورد» و غیره است: این، مرتبه مهرها (חסדים, chasadim) است که همگی در مرتبه یوسف صالح (צדיק, tzaddik) جریان می‌یابند.

گفتار (مأמר) به آیه آغازین خود بازمی‌گردد. «نقره‌ای» که یوسف گرد آورد، همان مهرهای الهی است (در قبلا، نقره نماد مهر است)؛ همه این مهرها از طریق یوسف صالح جریان می‌یابند.

וכנ"ל בענין אור קדמאה דגנזי' [דגנזיה] לצדיקים שהוא נמשך בבחי' יוסף הנק' צ"ע [צדיק עליון] והוא גנא דגנתא שממנו נמשך בחי' אהבה מסותרת הנ"ל בכ"א [בכל אחד / בכל אחת] מישראל.

و [این است] همان‌گونه که [در بالا] درباره نور نخستین توضیح داده شد؛ نوری که برای صالحان نهان نگاه داشت، در مرتبه یوسف جریان می‌یابد؛ یوسفی که صالح برین (צדיק עליון, tzaddik elyon) خوانده می‌شود. او «باغبان باغ» است و مرتبه عشق نهانی یادشده در بالا، از او به هر یک از بنی اسرائیل جریان می‌یابد.

چنان‌که در بالا توضیح داده شد، نور نخستینی که برای صالحان نهان نگاه داشته شد، در مرتبه یوسف، «صالح برین»، جریان می‌یابد؛ همان‌گونه که لیکوتی تורה (לקוטי תורה) درباره رتبه توضیح می‌دهد، او بخشنده بالا را به گیرنده پایین پیوند می‌دهد و جریان را به سوی پایین می‌کشد. او «باغبان باغ» است و از طریق او عشق نهان به هر یک از جان‌های یهودی جریان می‌یابد.

וזהו ויבא ביתה פרעה הוא בחי' המלכות הנק' גנתא ועלמא דאתגליא שהוא מקור נש"י [נשמות ישראל].
וזהו ענין שלש מטמוניות הטמין יוסף²⁸ כו'.

و این است معنای «او [آن را] به خانه فرعون آورد»: این، مرتبه فرمانروایی (מלכות, Malchus) است که «باغ» و «جهان آشکار» (עלמא דאתגליא, alma d'isgalya) خوانده می‌شود و سرچشمه جان‌های بنی اسرائیل است. و این است معنای «یوسف سه گنجینه را نهان کرد» و جز آن.

«خانه فرعون» که یوسف نقره را به آن آورد، فرمانروایی است که «باغ» و «جهان آشکار» خوانده می‌شود (در برابر فهم، که «جهان نهان» است) و سرچشمه جان‌های بنی اسرائیل است. اکنون گفتار (مأמר) با این سخن به توضیح سه گنجینه‌ای می‌پردازد که یوسف نهان کرد.

این یک سوم بالایی نهان، همان نور نخستین است. یوسف همه آن را «نهان کرد»، زیرا او بنیاد است؛ مجرای که مهرها از طریق آن جریان می‌یابند. عبارت «چنان‌که آشنایان با حکمت نهان می‌دانند» نشان می‌دهد که این آموزه‌ای قبلائی است.

15

وهוא ענין ویلکس یوسف את הכסף ویבא ביתה פרעה³³ והמ"י [והמשכיל יבין].

و این است معنای «یوسف نقره را گرد آورد و آن را به خانه فرعون آورد». و آن که می فهمد، خواهد فهمید.

این، به گفته متن، همان «یوسف نقره را گرد آورد و آن را به خانه فرعون آورد» است: نوری که در یوسف گرد آمده، به ملکوت آورده می شود؛ نکته ای که متن آن را به «آن که می فهمد، خواهد فهمید» وا می گذارد.

ועמ"ש במ"א ע"פ וימינך מקרב חיקך כלה³⁴ دهענין שיתגלו החסדים מכיסיים יסוד דאימא כו'.
 ואפ"ל [ואפשר לומר] ג"כ דפי' כסף הנמצא באמ"צ [בארץ מצרים] הם חסדים מכוסים ובארץ כנען הם חסדים
 מגולים:

و بنگرید به آنچه جای دیگری درباره [آیه] «و دست راستت، از درون آغوشت، [آنان را] فروبلعد» نوشته شده است؛ مقصود این است که جریان های مهر (חסדים، chasadim) از پوشششان، یعنی بنیاد (یسود، Yesod) مادر (ایمما، Imma)، و جز اینها، آشکار شوند. و نیز می توان گفت که مقصود از «نقره ای که در سرزمین مصر یافت شد» حסדים پوشیده است، و مقصود از «در سرزمین کنعان»، حסדים آشکار.

آیه «دست راستت، از درون آغوشت» در جای دیگری چنین توضیح داده شده است: حסדים، یعنی «دست راست ه'»، باید از پوشششان، یعنی یسود دایمما، آشکار شوند؛ مقصود از آن، فهم (בינה، Binah) است که آن ها را دربرمی گیرد. خوانش دیگری نیز این است که نقره «در سرزمین مصر» همان حסדים پوشیده است، و نقره «در سرزمین کنعان» - که واژگان بعدی آیه اند - همان حסדים آشکار.

در کار بندگی

آدمی لازم نیست عشق خود به ه' را از هیچ پدید آورد. این عشق نهان از پیش در نفیس الهی او کاشته شده است، و تأمل - «شراب» تورات - این «راز» را آشکار می کند؛ عشقی هم که بدین سان پدیدار می شود، به مرتبه ای برتر از عشقی می رسد که ذهن به تنهایی پدید می آورد.

پرسش هایی برای گفت و گو

1. چرا عشق نهان، که تأمل فقط آن را آشکار می کند، برتر از عشقی شمرده می شود که تأمل واقعاً آن را پدید می آورد؟
2. عشق نهان، با وجود ریشه برترش، از چه جهت بیش از عشق برآمده از تأمل «فروود آمده» است؟
3. تمثیل رویش پسینی چه چیزی بر گفته «شراب که به درون رود، راز بیرون می آید» می افزاید؟
4. چرا یوسف که بنیاد است، «باغبانی» است که عشق نهان به واسطه او در هر یهودی کاشته می شود؟
5. خواندن نقره به منزله مهرهای پوشیده و آشکار، چگونه آیه آغازین را به سه گنجینه نهان پیوند می دهد؟

יادداشت‌ها

بند 1

1 וילקט יוסף

נסخه ثبت‌شده ديگري (hanachah) از اين گفتار در آنجا، به‌عنوان بخشي از گفتاري دربارهٔ برادران يوسف، چاپ شده است.

يادداشت كهوت

הנחה אחרת בסה"מ תקס"ה ע' קצנ. בתוך ד"ה להבין מ"ש באחיו של יוסף קטע המתחיל "ולתוספות ביאור". ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. קיצור באוה"ת כרך ו תתשיג, ב.

2 וילקט יוסף את כל הכסף

در هنگام قحطی، یوسف (یوسف) تمام پولی را که در مصر و کنعان یافت می‌شد، در ازای غله گرد آورد و آن را به خانهٔ فرعون برد. این مأمَر «نقره» را مهرهای الهی (חסדים، chasadim) می‌خواند که از طریق یوسف به پایین کشیده می‌شوند.

Genesis 47:14 برآشית מ"ז:י"ד

וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשֹׂכֶר אֲשֶׁר־הֵם שִׁבְּרִים וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת־הַכֶּסֶף בֵּיתָה פַּרְעֹה:

And Joseph gathered up all the money that was found in the land of Egypt, and in the land of Canaan, for the corn which they bought; and Joseph brought the money into Pharaoh's house

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

בראשית מז, יד.

3 שלש מטמוניות הטמין יוסף

תלמוד می‌گوید یوسف سه گنجینه را در مصر پنهان کرد: یکی برای قورح آشکار شد، یکی برای آنتونیנוس، و یکی برای صالحان در روزگار آینده ذخیره شده است. این مأمَر آن‌ها را سه بخشی مهر (חסד, Chesed) می‌خواند.

Pesachim 119a:11–12 פסחים קי"ט א:י"א-י"ב

אמר רבי חמא (בר) חנינא: שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים, אחת נתגלה לקרח, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסירוס, ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבא. "עושר שמור לבועליו לרעתו", אמר רבי שמעון בן לקיש: זו עשרו של קרח. (שנאמר:) "ואת כל הנהקום אשר בגרליהם", אמר רבי אלעזר: זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו. אמר רבי לוי: משאוי שלש מאות פרוזות לבנות היו מפתחות בית גנזיו של קרח, וכולהו אקלידי וקליפי גנלדא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

פסחים קיט, א.

4 אור ורוע לצדיק

«نور برای صديقان کاشته شده است، و شادی برای راست‌دلان.» این مأمَر نور «کاشته‌شده» را نورِ نخستینی می‌خواند که برای صالحان ذخیره شده است.

Psalms 97:11 תהלים צ"ז:יא

אור ורע לצדיק ולישרי־לב שמחה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright in heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

תהלים צז, יא.

5 אור קדמאה דהה נהיר

يادداشت كهوت به اين صفحه از زوهر دربارهٔ نورِ نخستين (אור קדמאה, or kadma'ah) ارجاع می‌دهد. اين صفحه بخشي از بحث زوهر دربارهٔ نوري است که «برای صالحان کاشته شده»؛ مأمَر در بند ۵ به آن استناد می‌کند.

Zohar II, 166b זח"ב קסו, ב

يادداشت كهوت

ראה זח"ב קסו, ב. וראה לקו"ת ברכה ק, א.

6 דהה נהיר מסייפי עלמא

ارجاعات Kehot برای این کلمات (يادداشتش در پايين آمده است).

يادداشت كهوت

ראה זח"א מה, סע"ב.

7 מסייפי עלמא עד סייפי עלמא

يادداشت كهوت به اين بخش از زوهر دربارهٔ نخستين نوري ارجاع می‌دهد که «از یک کرانهٔ جهان تا کرانهٔ ديگر» می‌تابيد. مأمَر از اين عبارت برای توصيف نورِ نخستين، پيش از آن‌که ذخيره شود، استفاده می‌کند.

Zohar, Bereshit 70:139–148 ספר הזוהר, برآשית ע':קל"ט-קמ"ח
AND GOD SAW THE LIGHT AND DIVIDED. Said R. Isaac: 'This implies, as we have explained, that he foresaw the works of the wicked and stored the light away.' R. Abba said: 'He saw its radiance flashing from one end of the world to the other, and concluded that it was better to store it away in order that sinners might not have the benefit of it'
The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

بند 2

8 בעבודת — ב' בחי' ומדרגות באהבת ה'

طبق يادداشت, اين تمايز ميان دو مرتبه از عشق به ה' در آنجا شرح داده شده است.

يادداشت كهوت

נתבאר בלקו"ש חט"ו ע' 403.

9 לפי שכלו יהולל איש

مَثَل سليمان (שלמה): «مرد به اندازهٔ عقلش ستوده می‌شود»؛ در معنای ساده‌اش، یعنی مرد به‌خاطر خردمندی‌اش ستايش می‌شود. اين گفتار (مאמר, maamar) آن را چنين می‌گيرد که احساسات مرد متناسب با فهم او برانگيخته می‌شوند: عواطف از عقل پيروي می‌کنند.

Proverbs 12:8 משלי י"ב:ח

לְפִי־שְׁכָלוֹ יְהַלֵּל־אִישׁ וְנִצְוֶה־לֵב יִהְיֶה לְבוֹז:

A man shall be commended according to his intelligence; But he that is of a distorted understanding shall be despised

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

يادداشت كهوت

משלי יב, ח.

10 כמ"ש בתניא

תניא, فصل 44, از عشقی به ה' سخن می‌گوید که در هر نفس یهودی پنهان است و میراثی از نیاکان به شمار می‌آید. مقاله به آن برای این عشق پنهان و آشکارشدنش از راه تأمل استناد می‌کند.

یادداشت کیهوت

פרק מד.

11 בנפש'

در دست‌خط خود تسماع تسדک, واژه **בנפשו**, «در نفس او», آمده است; درحالی‌که متن چایی صورت اختصاری **בנפשו** را دارد.

یادداشت کیهوت

בגוכתי"ק מהצ"צ: בנפשו.

12 נכנס יין יצא סוד

תלמוד می‌آموزد که چون شراب وارد شود, رازها بیرون می‌آیند. این مَعמר «شراب» را به اندیشه‌ورزی و «راز» را به عشقی نهان تفسیر می‌کند که اندیشه‌ورزی آن را آشکار می‌سازد.

Eruvin 65a:19-20 עירובין ס"ה א:י"ט-כ'

אמר רבי חייא: כל המתיישב בינינו — יש בו דעת שבועים זקנים. "יין" ניתן בשבועים אותיות, ו"סוד" ניתן בשבועים אותיות. נכנס יין — יצא סוד. אמר רבי חנין: לא נבא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שָׁכר לרשעים, שְׁנָאֵמַר: "תנו שכר לאובד וגו'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Sanhedrin 38a:3-4 סנהדרין ל"ח א:ג-ד'

אמר להם: בניי, קוצים אתם משילין לי בעיניי? אמר לו רבי חייא: רבי, אל ירע בעיניך. "יין" ניתן בשבועים אותיות, ו"סוד" ניתן בשבועים אותיות. נכנס יין — יצא סוד. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא, ואמר לה אמר רב חסדא: דרש מרי בר מר, מאי דכתיב: "וישקד ה' על הרעה ויבאֵה עֲלֵינוּ כִּי צָדִיק ה' אֱלֹהֵינוּ?" משום דצדיק ה' — "וישקד ה' על הרעה ויבאֵה עֲלֵינוּ"? איו, צדקה עשה הקדוש ברוך הוא עם ישראל

שֶׁהַקָּדִים גְּלוּת צִדְקָתוֹ וְעוֹד גְּלוּת יָקָנָה ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 39a זח"ג לט, א

יادداشت کیهوت

עירובין סה, א. סנהדרין לה, א. זח"ג לט, א. מד, ג.

13 מעלת ומדרגת אהבה זו המסותרת

تניא, فصل 43, هییتی فروتر و «بیرونی» را از هییتی برتر و درونی متمایز می‌کند: هییت فروتر از تأمل در عظمت ه', آنگاه که همه عوالم را پر می‌کند, پدید می‌آید؛ اما هییت درونی برتر از الوهیت درونی موجود در عوالم سرچشمه می‌گیرد. سپس دو عشق را نیز به همین ترتیب رتبه‌بندی می‌کند: عشق عظیم, عشقی از سر لذت که از بالا و به صورت بخشی می‌آید, و عشق جاودان که از تأمل پدید می‌آید. این یادداشت به آنجا ارجاع می‌دهد تا برتری عشق پنهان بر عشقی که از تأمل زاده می‌شود روشن شود.

Tanya, Likkutei Amarim 43:6 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
מ"ג:ו'

והנה, באהבה יש גם כן שתי מדרגות: "אהבה רבה" ו"אהבת עולם", "אהבה רבה" — היא "אהבה בתענוגים", והיא שלהבת העולה מאליה, ובאה מלמעלה בבחינת מתנה למי שהוא שלם ביראה, כנודע על מאמר

רבתינוזקרונם לך רכה: "דרכו של איש לחזר אחר אשה", שאהבה נקראת "איש" ו"זכר", כמו שכתוב: "זכר חסדו", ו"אשה" — יראת ה', כנודע; ובלי קדימת היראה, אי אפשר להגיע לאהבה רבה זו, כי אהבה זו היא מבחינת אצילות, דלית תמן קיצוץ ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

یادداشت کیهوت

ראה תניא פמ"ג. הוספה לקונטרס העבודה ע' 51.

14 וכמ"ש בתניא

מאמר در اینجا به تניא استناد می‌کند تا نشان دهد عشق پنهان, هنگامی که آشکار می‌شود, عشق عظیم نام می‌گیرد و از عشق جاودان, یعنی عشقی که از تأمل می‌آید, برتر است.

یادداشت کیهوت

פמ"ד.

15 اور زورع לצדיק

«برای صالحان نور کاشته شده است.» مَعמר اکنون این نور کاشته‌شده را همان عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) می‌داند؛ عشقی که در یوسف (יוסף) ذخیره شده و در هر یهودی کاشته شده است.

Psalms 97:11 תהילים צ"ז:יא

اور זרע לצדיק ולישרי לב שמחה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright in heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 והנה בחי' . . שגנוז לצדיקים

یادداشت برای این بخش درباره مرتبه یوسف به‌عنوان عشق عظیم پنهان و نوری که برای درستکاران ذخیره شده, به آنجا ارجاع می‌دهد.

یادداشت کیهوت

ראה אוה"ת פ' דברים ע' לב.

17 וחסדי מאתך לא ימוש

«زیرا کوه‌ها ممکن است از جای خود بروند و تپه‌ها به لرزه درآیند, اما مهر من از تو جدا نخواهد شد.» مَعמר این مهر پایدار را سرچشمهٔ **אהבה رבה**, عشقی فراتر از عقل, می‌داند.

Isaiah 54:10 ישעיהו נ"ד:י'

כי ההרים ימושו ותגבעות תמושינה וחסדי מאתך לא ימוש וקרית שלומי לא תמוש אמר מרמחם ה'

For the mountains may depart, and the hills be removed; but My kindness shall not depart from thee, neither shall My covenant of peace be removed, saith the L-RD that hath com-
passion on thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کیهوت

ישעיה' נד, י.

18 גנתא לא עאל ביי גנא

زهر می‌آموزد که همان‌گونه که باید از باغ نگهداری کرد, آن را بیل زد, آبیاری کرد و هرس نمود, باید با جماعت اسرائیل (כנסת ישראל, Knesses Yisrael) نیز چنین کرد. این مَمار رسیدگی به آن را کارِ پالایش می‌داند که به‌واسطهٔ یوسف (יוסף) انجام می‌شود.

Zohar II, 4a זח"ב ד, א

یادداشت کیهوت

ראה זח"ב ד, א. ביאורו"ז להצ"צ כרך ב ע' תתריז. תתכ ואילך. אוה"ת נ"ך ע' שצא. שמבאר שם באריכות. בלקו"ת נצבים נא, א. שה"ש לג, ג. מציין לכאן.

19 ופי' גנתא . . שהוא ראשית הקו . . בחי' מלי'

تسماع تسدک توضیح می‌دهد: چون خط نور از فرمانروایی بی‌نهایت مطلق امتداد می‌یابد، کار خدمت الهی آن است که با فروکوبی سویی دیگر از راه iskafya، و نیز از راه «از بدی بازگرد و نیکی کن»، نور بیشتری از نور بی‌پایان، از مرتبه‌ای فراتر از خط نور، فرود آورد.

یادداشتِ كهوت

”ור”ל דלפי שהקו הוא נמשך מבחי' מל' דא”ס ע”כ העבודה היא להמשיך תוספת אור מאור א”ס מבחי' עליונה שלמעלה מהקו, והיינו ע”י אתכפיה וסומע”ט כו” — ביאור”ז להצ”ח כרך ב' ע' תתריז.

20 ע' במק"מ . . בשם הרצ"ו

تسماح تسدک همان عبارت را نقل می‌کند: زوهر در بخش بو (35a) از «یک مرد صالح که پنهانی در باغ کاشت» سخن می‌گوید؛ و می‌فداهش می‌خورد. همان‌جا به نقل از ربی حاییم ویتال توضیح می‌دهد که این مرد صالح، بنیاد آدم کمون، است که در باغ، یعنی فرمانروایی نهفته در درون او، می‌کارد.

یادداشت کهوت

”ועיין בזהר פ' בא דל"ה ע"א בחד צדיק כו' דזרע בגנתא בטמירו, ואיתא במק"מ שם בשם הרח"ו חד צדיק היינו יסוד דא"ק דזרע בגנתא במל' העלמות בו כו'” — ביאורו"ז להצ"צ כרך ב ע' תתריט.

21 בחזק צדיק כו'. דזרע בגנתא

زهر دربارهٔ بو (בא) از «پارسا (tzaddik, צדיק) واحدی که در باغ کاشت» و این‌که او در نهان کاشت، سخن می‌گوید. چنان‌که تسدک (הצמח גדל) آن را نقل می‌کند، میقداش ملیخ (מקדש מלך) به نام ربی حیییم ویتال (רבי חיים ויטאל) توضیح می‌دهد که این پارسا، یسود (יְסוּד, Yesod) آدم کدمون (אדם קדמון, Adam Kadmon) آدم ازلی (אדם ازلی) است که در فرمانروایی (מלכות, Malchut) ⚡ نهفته در درون خود می‌آرد.

Zohar, Bo 3:55–70 ספר הזהר, בא ג':ב"ה-ע'

22 ובמארח"ל מה הגו

زهر می‌آموزد که همان‌گونه که باید از باغ نگهداری کرد، آن را بیل زد، آبیاری کرد و هرس نمود، باید با جماعت اسرائیل (**כנסת ישראל**, Knesses Yisrael) نیز چنین کرد. این مآمار رسیدگی به آن را کارِ آبلایش می‌داند که به‌واسطهٔ یوسف (**יוסף**) انجام می‌شود.

Zohar II, 4a זח"ב ד, א

یادداشتِ کھوت

ראה עמ"כ ד. א מה הניחיה צריך לשמור לעדור ולהשקות... כד ישראל.

23

زهر (زهر) دربارهٔ ترومه (ترومه) می‌آموزد که **ه** این نور را در باغ عدن خویش، به‌واسطهٔ پارسا (צדיק، tzaddik)، یعنی باغبان، کاشت، او آن را به‌منزلهٔ «کِشِ حقیقت» کاشت. و گرچه در تبعید، باغبان وارد باغ نمی‌شود، نور که پیوسته کاشته می‌شود همچنان میوه می‌دهد و همانند آغاز، خود را می‌کارد. این فامار (מאמר، maamar) تصویر کاشت و باردهی، پس از آن را بر این عبارت بنا می‌کند.

Zohar, Terumah 74:734-76:742 ספר הזהר, תרומה
ע"ד תשל"ד-ע"ו תשמ"ב

It was this light that the Holy One sowed in the Garden of Eden, and through the agency of the Righteous, who is the Gardener of the Garden, He set it in rows; and He took it and sowed it as the seed of truth in rows in the Garden, where it grew, multiplied, and brought forth fruit which has nourished the world, as it is written: "A light sown to the righteous" (Ps. 97, 11)

19

24 הנק' ספיחין

لیکوتی تورا دربارۀ سوکوت تعلیم می‌دهد که در دعا باید عشق طبیعی قلب را برانگیخت؛ عشقی که از مهر ابراهیم (آبرهه) به ارث رسیده است، همچون آتشی که از بالا فرود آمد و قربانی‌ها را بر مذبح بیرونی سوزاند. آنجا در اشاره به این مأمَر، دربارۀ «پس‌رویش‌ها که همچون موضوع روحی است که او در او بر جای، می‌گذارد» به اینجا بازمی‌گردد.

یادداشتِ کھوت

נתבאר בפרדס סוף ש"ח. בלקו"ת סוכות עה, ד מציין לבאן "בענין הספחים שזהו כענין רוחא דשביק בה כו".

7 ہند

25 אור זרוע

«نور برای عادلان کاشته شده است.» این گفتار (maamar، **מאמר**) واژه «کاشته‌شده» را هم درباره جریان‌هایی به کار می‌برد که به باغ برین کاشانه می‌شوند و هم درباره عشقی نهفته که از دیرباز در جان کاشته شده است.

Psalms 97:11 תהילים צ"ז:יא

אור זרע לצדיק ולישרי-לב שמחה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright
in heart

Migra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 בענין האהבה המסותרת

بر پایه یادداشت، این بخش درباره عشق نهفته در آنجا نقل شده است.

یادداشت کهه ت

מובא באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרג.

بند 8

27 וזהו ענינו וילקח יוסף . . שכולם נמשכים בבחי' יוסף

لیکوتی توراه دربارهٔ رثه می‌آموزد که همهٔ جریان‌یافتن و آشکارشدن الوهیت در آفریدگان از طریق جان یوسف، «صالح برین»، صورت می‌گیرد؛ او بخشنده را به گیرنده پیوند می‌دهد و جریان را از بالا به پایین می‌کشانده، حال آن‌که بنیامین **(بنی‌میر)**، «صالح فرویدین»، آفریدگان را به‌سوی بالا برمی‌کشد. این همان نقشی است که ما amar در اینجا برای یوسف بیان می‌کنیم.

یادداشت که ت

בלקו"ת ראה כה, ד: והיינו שכל ההמשכות וגילויי אלקות בנבראים הוא ע"י נשמת יוסף.

28 שלש מסמונות השמי יוסף

تلمود می‌گوید یوسف (۲۲۳) سه گنجینه را پنهان کرد: یکی برای قور (قوراه) آشکار شد، یکی برای آتونیوس (آنتونیوس)، و یکی برای صدیقان در زمان آینده ذخیره شده است. در اینجا، این‌ها سه ثلث مهر (חסד، Chesed) هستند؛ ثلث بالایی تا زمان آینده پوشیده می‌ماند.

Pesachim 119a:11–12 פסחים קי"ט א:י"א-י"ב

אמר רבי חמא (בר) חנינא: שלש משמוניות השמין יוסף במצרים, אחת ונתגלה לקרן, ואחת נתגלה לאנטונינוס בן אסורוס, ואחת גניזה לצדיקים לעתיד לבא. "עושר שמור לבשעליו לרעתו", אמר רבי שמעון בן לקיש: זו עשרו של קרח. (שנאמר): "ואת כל היקום אשר

33 וילקט יוסף את הכסף ויבא ביתה פרעה

יוסף همهٔ نقره‌ای را که در مصر و کنعان یافت می‌شد، در برابر غله گرد آورد و آن را به خانهٔ فرعون (פרעה) برد. ماamar نقره را اشاره‌ای به جلوه‌های مهر (חסדים, chasadim [صفات مهر]) می‌داند که پوشیده و آشکارند، و خانهٔ فرعون را فرمانروایی (ملכות, Malchus) می‌گیرد.

Genesis 47:14 בראשית מ"ז:יד

וילקט יוסף את-קל-הכסף הנמצא בארץ-מצרים ובארץ קנען בשקר אשר-הם שברים ויבא יוסף את-הכסף ביתה פרעה:

And Joseph gathered up all the money that was found in the land of Egypt, and in the land of Canaan, for the corn which they bought; and Joseph brought the money into Pharaoh's house.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 ע"פ וימנך מקרב חיקך כלה

آساف (אסף). هنگامی که دشمن مقدس را ویران می‌کند، چنین زاری می‌کند: «چرا دستت را، دست راستت را، پس می‌کشی؟ از درون آغوست، [آنان را] نابود کن!» یعنی آن را بیرون آور و دشمن را نابود کن. ماamar, پیرو لیکوتی تורה (לקוטי תורה), دست راست را به חסדים تعبیر می‌کند که باید از زیر پوشششان آشکار شوند.

Psalms 74:11 תהילים ע"ד:יא

למה תשיב ידך וימנך מקרב חיקך כלה:

Why withdrawest Thou Thy hand, even Thy right hand? Draw it out of Thy bosom and consume them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יادداشت כהوت

תהלים עד, יא. לקו"ת במדבר יח, ד. באוה"ת ויגש כרך ו תתשיג, ב נמצא קיצור: (קיצור לד"ה וילקט יוסף שבתו"א) קיצור. יש בי' אהבה הנמשכ' מהשכל והיא הולדה חדש' ויש אהבת הנמשכת רק מהעלם אל הגלוי ע"י שכל ואינה הוי' חדשה כי היתה מסותרת רק שנכנס יין יצא סוד. ויש בי' בחי' אלו למעלה בארץ עליונו' הנק' גנת' בחי' זריעה ובחי' ספיחים, והכל נמשך ע"י גננא יוסף הצדיק והוא אור זרוע לצדיק אור קדמא' דגניז כו' והיינו וילקט יוסף את כל הכסף ג' משמונו' הטמין שהחסד מתחלק לג', פרקין ופ"ע יתגלה לע"ל.

בְּרִגְלֵהֶם, אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר: זֶה מְמוֹנֵי שֵׁל אָדָם שֶׁמַּעֲמִידוֹ עַל רִגְלָיו. אָמַר רַבִּי לִוִּי: מִשְׁאוּי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּרָדוֹת לְבָנוֹת הָיוּ מִפְּתָחוֹת בֵּית גִּנְזָיו שֶׁל קָרָח, וְכוּלְהוּ אֶקְלִידִי וְקָלִיפִי דְגִלְדָּא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

29 אור זרוע לצדיק

«نور برای صدیقان کاشته شده است.» در اینجا، نور کاشته‌شده همان ثلث بالایی و پوشیدهٔ חסד است؛ نور نخستین که برای صدیقان ذخیره شده است.

Psalms 97:11 תהילים צ"ז:יא

אור נרע לצדיק ולישרי-לב שמחה:

Light is sown for the righteous, And gladness for the upright in heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 ועמ"ש בזהר בלק (ד' ר"ד) בענין בקר דיוסף

יادداشت پیشنهاد می‌کند که اشارهٔ متن به زوهار بر בلاق (برگ 204) شاید به بندی اشاره داشته باشد که در این اثر چاپ شده است.

יادداشت כהוט

אולי הכוונה להנדפס בביאוה"ו לאדה"א קט, ב. וראה באוה"ת פ' בהעלותך ע' שמג ואילך.

31 ודוד אתקין לי חופאה

זוהר (זהר) دربارهٔ בلاق (בלק) از «בامداد יוסף» سخن می‌گوید: تابیش آن از یک سر جهان تا سر دیگر گسترده، تا آنجا که عوالم فرودین تا آن را نیاوردند. همچنین از داوود (דוד) می‌گوید که سابیانی ساخت تا آن را ببوشاند، و واژهٔ וְאֶצְפָּה [va'atzapeh «روی آن خواهم پوشاند»] را در عبارت «بامداد, [آن را] برای تو سامان می‌دهم و می‌نگرم» به معنای «روی آن خواهم پوشاند» می‌خواند. ماamar این را نقل می‌کند تا نشان دهد که نور نخستین از طریق یوسف فرود آورده می‌شود و در فرمانروایی (ملכות, Malchus) دریافت می‌گردد.

Zohar, Balak 33:354-34:363 ספר הזהר, בלק ל"ג:שנ"ד-ל"ד:שס"ג

Hence grades were evolved and lights were wrapped in one another until they reached this "morning of Joseph", which was a substratum to all the higher lights. And since all the higher lights converge on it, its brightness goes forth from one end of the world to the other, so that the worlds below cannot endure. David therefore came and prepared this lamp as a covering to this "morning of Joseph", so as to preserve the lower worlds, and therefore he said, "I will prepare the ... morning for thee and

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

32 בקר אערך לך ואצפה

דעא בامדאי דאווד: «בامداد, [דעאيم را] پیش روی تو سامان می‌دهم و می‌نگرم» (וְאֶצְפָּה), یعنی آشکارا در انتظار پاسخ ה' می‌مانم. ماamar, پیرو זוهار, واژهٔ וְאֶצְפָּה را به معنای «روی آن خواهم پوشاند» می‌خواند: داوود پوششی برای «بامداد یوسف», یعنی نور نخستین, آماده می‌کند.

Psalms 5:4 תהילים ה':ד

ה' בְּקֶר תִּשְׁמַע קוֹלִי בְּקֶר אֶעֱרֹךְ־לְךָ וְאֶצְפָּה:

O L-RD, in the morning shalt Thou hear my voice; In the morning will I order my prayer unto Thee, and will look forward

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) از طریق سفاریا: (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از [/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/2](https://likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayigash/2)

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، רב لیوی ییتسخاک